Govor predsednika Fiskalnega sveta na 9. nujni seji Odbora za finance ob obravnavi predloga proračuna za leto 2028 (13. 11. 2026)

Pri obravnavi predloga proračuna za leto 2028 je ključno, ali načrtovano znižanje primanjkljaja temelji na izvedljivih ukrepih. Fiskalni svet ocenjuje, da je izboljšanje javnih financ potrebno, vendar predloženi dokumenti poti do njega ne pojasnijo.

Vlada za leto 2028 načrtuje primanjkljaj celotnih javnih financ v višini 2,3 odstotka BDP. Po naših projekcijah bi se ob trenutno veljavnih politikah približal 4 odstotkom BDP. Doseganje cilja je v veliki meri odvisno od omejitev porabe, predvidenih za leto 2027. Prihodnje leto so namreč predvideni ukrepi v višini okoli 700 mio EUR, ki v proračunskih dokumentih niso pojasnjeni. Ob morebitni uveljavitvi Zakona o interventnih ukrepih za razvoj Slovenije bi se po oceni ministrstva za finance primanjkljaj povečal še za okoli 650 mio EUR. Skupaj gre tako za okoli 1,3 mrd EUR nepojasnjenih ukrepov, ki lahko bistveno spremenijo javnofinančno sliko za leto 2028.

Konsolidacija javnih financ je vsekakor potrebna, saj bi ob trenutnih politikah skupno odstopanje od dogovorjene poti rasti neto izdatkov do leta 2028 preseglo dovoljeno mejo tudi po upoštevanju začasnega odstopanja zaradi obrambnih izdatkov. Po naši projekciji bi se v letu 2028 ustavilo tudi zniževanje deleža javnega dolga v BDP.

Vzdržnost javnega dolga bo ob predvidenem umirjanju gospodarske rasti in višjih stroških financiranja vse bolj odvisna od zmanjšanja primanjkljajev. Več sredstev za obresti bo omejevalo prostor za druge javne potrebe. Hkrati višji obrambni izdatki pomenijo trajno obremenitev, ki je začasna odstopna klavzula ne odpravlja. Tudi pritiski staranja na pokojnine, zdravstvo in dolgotrajno oskrbo se bodo ohranjali.

Vlada mora zato predložiti konkretne ukrepe s preverljivimi finančnimi učinki in časovnico izvedbe. Tako v predlogu proračuna kot v srednjeročnem okviru mora upoštevati tudi njihove posledice za gospodarsko rast. Odlašanje bi povečalo potrebo po poznejšem prilagajanju, ki bo verjetno zahtevnejše, in zmanjšalo prostor za odzivanje na prihodnje krize. Pred sprejemom proračunov za prihodnji dve leti mora biti jasno, kako bodo v njih zapisani cilji doseženi.